

Svenska som andra språk

Vilka elever får läsa svenska som andraspråk?

Skolförordningen

I Skolförordningens 5 kap. 14 § står följande att läsa:

Undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för

*1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål,
2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och*

3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare.

Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

Att rektor bestämmer innebär att rektor måste ha kunskap om de två svenskämnen. Ofta delegerar rektor frågan till en andraspråklärare som gör en bedömning. Alla elever som bedöms vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk har rätt att läsa svenska som andraspråk och den som oftast har kompetens att göra denna bedömning är den utbildade läraren i svenska som andraspråk. Bedömningen kan göras med hjälp av vardagliga observationer, språkutvecklingsanalyser samt olika kartläggnings- och diagnostiska material. Rätten till undervisning i svenska som andraspråk gäller alltså oavsett vilken språknivå eleven befinner sig på eftersom alla elever har rätt till undervisning utifrån sina egna förutsättningar: "Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper." (*Lgr 11, kap 1*)

Att läsa på ett nytt språk är att arbeta dubbelt Att lära sig läsa på ett språk man inte behärskar fullt ut innebär att man får arbeta dubbelt.

Elever som samtidigt som de lär sig läsa, ska lära sig ett nytt språk, behöver till att börja med få arbeta med ord och begrepp som finns i deras värld och vardag och som de kommer att ha nytta av även fortsättningsvis. Automatiserad avkodningsförmåga och flyt i läsningen är avgörande faktorer för läsförståelsen. Många flerspråkiga elever kan vara skickliga avkodare, men ändå ha svårigheter med att förstå vad de läser. (*Greppa språket, Skolverket 2012*)

Vardagsspråk och skolspråk Vi talar om vardagsspråk och skolspråk.

Vardagsspråk är det språk som används i informella situationer, t.ex. hemma vid matbordet, på rasten med kompisar eller på fotbollsplanen efter skolan. Skolspråk är det språk som elever möter i skolans undervisning. Vardagsspråk och skolspråk utvecklas på olika sätt eftersom

de används i olika sammanhang. Skolspråket är mer opersonligt och distanserat, det kännetecknas av abstraktion, generalisering, kategorisering, argumentation och reflektion. Det tar ungefär 1-2 år för flerspråkiga elever att lära sig vardagsspråket och 6-8 år att utveckla skolspråket. (*Greppa språket, Skolverket 2012*)

Syftet med undervisningen är att eleverna ska uppnå en språklig nivå där de behärskar att tillgodogöra sig skolans alla ämnen samt tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang. Därför arbetar vi med den ämnesspecifika kunskapsutvecklingen parallellt med den språkliga. Sva-läraren samarbetar med ämnes/klassläraren och koordinerar undervisningen på bästa sätt. Elevernas undervisning med Sva-läraren består bland annat av förberedelse av ord och begrepp inför nya arbetsområden och undervisning av ämnes och textspecifika ord. Vi arbetar enskilt och tillsammans med andra.

Språkutvecklande arbetssätt. Förutom förberedelse av elevernas ämnesundervisning arbetar vi även med skönlitteratur. Vi utökar ordförrådet, vi läser både långa och korta texter, djupdyker och analyserar olika genrer. Vi spelar spel och bygger ord.

Genrepedagogik Cirkelmodellen är en modell som består av fyra faser.

1. Bygga upp kunskap om ämnesområdet
2. Studera texter inom genren för att få förebilder
3. Skriva en gemensam text
4. Skriva en individuell text

Kommunikation Vi arbetar med elevernas uttal och intonation, interagerar och samtalar för att eleverna ska utveckla språket samtidigt som de finner en social tillhörighet och stärker sin identitet. Vi arbetar även med studieteknik och språkliga strategier för hur man gör sig förstådd.

Se kursplan – Svenska som andra språk

<http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/svenska-som-andrasprak>